

Libris .RO

Respect pentru oameni și cărți

ISAAC
ASIMOV

FUNDAȚIA

VII

Fundația și Pământul

Traducere din limba engleză
de Ana-Veronica Mircea

PALADIN

POVESTEA DIN CULISELE FUNDAȚIEI

La 1 august 1941, când eram un tinerel de douăzeci și unu de ani, absolvisem chimia la Universitatea Columbia și scriam science-fiction, ca profesionist, de trei ani. Abia așteptam întâlnirea cu John Campbell, editorul revistei *Astounding*, căruia îi vândusem deja cinci povestiri. Eram nerăbdător să-i vorbesc despre o nouă idee pentru o poveste science-fiction.

Intenționez să scriu un roman istoric despre viitor, să spun povestea căderii Imperiului Galactic. Entuziasmul meu trebuie să fi fost molipsitor, căci Campbell s-a ambalat tot atât de tare ca mine. Nu voia să aștern pe hârtie o singură povestire, ci un ciclu de povestiri care să contureze întreaga istorie a mileniului tumultuos scurs între căderea Primului Imperiu Galactic și întemeierea celui de-Al Doilea. Totul trebuia prezentat în lumina științei numite „psihoistorie“, pe care eu și Campbell o disecaserăm în amănunt.

Prima povestire a apărut în numărul din mai 1942 al revistei, iar a doua, în cel din luna iunie a aceluiași an. S-au bucurat imediat de popularitate și Campbell a avut grijă să scriu încă șase înainte de sfârșitul deceniului. Iar povestirile au devenit din ce în ce mai lungi. Prima a avut numai douăsprezece mii de cuvinte. Două dintre ultimele trei au ajuns la câte cincizeci de mii de cuvinte.

La sfârșitul deceniului, mă plictisiseam deja de această serie, o abandonasem și mă apucasem de altceva. Însă, la data respectivă, mai multe edituri începuseră să scoată pe

Respect piața cărți science-fiction în format cartonat. Printre ele se număra mica firmă semiprofesionistă Gnome Press. Aceasta mi-a publicat seria *Fundației* în trei volume: *Fundația* (1951), *Fundația și Imperiul* (1952) și *A Doua Fundație* (1953). Cele trei cărți au ajuns să fie cunoscute drept *Trilogia Fundației*.

Nu s-au vândut foarte bine, fiindcă Gnome Press nu avea capitalul necesar pentru reclamă și promovare. Pentru ele n-am primit nici bilanțuri, nici drepturi de autor.

La începutul anului 1961, editorul meu de atunci de la Doubleday, Timothy Seldes, mi-a spus că primise de la un editor străin o cerere de republicare a volumelor *Fundației*. Deoarece nu erau cărți Doubleday, mi-a transmis cererea mie. Eu am ridicat din umeri.

— Nu mă interesează, Tim. Pentru cărțile astea nu primesc drepturi de autor.

Seldes a fost oripilat și a trecut imediat la acțiune pentru obținerea copyrightului de la Gnome Press (în acel moment o editură muribundă), iar în luna august a aceluiași an, cărțile (împreună cu *Eu, Robotul*) au devenit proprietatea editurii Doubleday.

Astfel, seria *Fundației* a pornit pe drumul succesului și am început să încasez drepturi de autor din ce în ce mai mari. Doubleday a publicat *Trilogia* într-un singur volum și l-a distribuit prin intermediul Science Fiction Book Club. Ca urmare, seria *Fundației* a ajuns să fie extraordinar de bine cunoscută.

La Convenția Mondială de Science-fiction din 1966, care s-a desfășurat în Cleveland, fanilor li s-a cerut votul și pentru categoria „Cea mai bună serie a tuturor timpurilor”. A fost prima (și, până în prezent, și ultima) includere a acestei categorii printre nominalizările la Premiul Hugo.

Respect pentru *Trilogia Fundației* a câștigat premiul, ceea ce a dus la creșterea popularității seriei.

Fanii au început să-mi ceară cu tot mai multă insistență continuarea seriei. Iar eu am refuzat mereu, rămânând în limitele politeții. Dar m-a fascinat că oameni care nu erau născuți la data când o începusem ajunseseră să fie captivați de ea.

Însă cei de la Doubleday au luat cererile mult mai în serios decât mine. M-au lăsat în pace timp de douăzeci de ani, dar, după ce ardoarea și numărul solicitărilor au crescut deopotrivă, și-au pierdut în cele din urmă răbdarea. În 1981, mi-au spus că pur și simplu trebuie să scriu neapărat încă un roman din ciclul *Fundației* și, ca să-și îndulcească pretențiile, mi-au oferit un contract cu avans de zece ori mai mare decât de obicei.

Am acceptat iritat. Trecuseră treizeci și doi de ani de când scrisesem ultima povestire din serie și acum mi se cerea să scriu una de o sută patruzeci de mii de cuvinte, de două ori mai lungă decât oricare dintre volumele anterioare și depășind de aproape trei ori în lungime orice povestire individuală precedentă din ciclu. Am recitat *Trilogia Fundației*, mi-am umplut plămânii cu aer și m-am lăsat absorbit de sarcina primită.

A patra carte din serie, *Marginea Fundației*, a fost publicată în octombrie 1982, după care s-a întâmplat ceva foarte straniu. A apărut imediat pe lista bestsellerurilor din *New York Times*. De fapt, spre marea mea uimire, a rămas pe listă vreme de douăzeci și cinci de săptămâni.

Doubleday mi-a oferit imediat un contract nou, pentru două romane suplimentare, și am scris două care făceau parte dintr-un alt ciclu, *Seria Roboților*. Apoi a venit timpul să mă reîntorc la *Fundație*.

Așa că am scris cartea pe care o țineți acum în mână, *Fundația și Pământul*, care începe exact din momentul în care se încheie *Marginea Fundației*. V-ar fi de folos dacă ați arunca o privire pe aceasta din urmă, ca să vă îmborsăți memoria, dar nu e neapărat necesar. *Fundația și Pământul* e un roman de sine stătător. Sper că-l veți citi cu plăcere.

ISAAC ASIMOV
New York City, 1986

PARTEA ÎNTÂI

Gaia

ÎNCEPUTUL CĂUTĂRII

1.

— De ce-am făcut-o? întrebă Golan Trevize.

Nu era o întrebare nouă. Și-o punea adesea de când sosise pe Gaia. Se trezea dintr-un somn adânc și, în răcoarea plăcută a nopții, o auzea răsunându-i discret în minte, ca un răpăit de tobă anemic: De ce-am făcut-o? De ce-am făcut-o?

Însă acum reușise pentru prima oară să-l întrebe pe Dom, bătrânul înțelept de pe Gaia.

Dom știa în ce tensiune trăia Trevize, pentru simplul fapt că putea să-i perceapă structura minții. Dar nu intra în legătură cu ea. Gaia nu trebuia să se atingă de mintea lui Trevize, în niciun fel, *niciodată*, și cel mai simplu era să se ferească de ispită ignorând dureros ceea ce simțea.

— Ce-ai făcut, Trev? întrebă el.

Îi venea greu să i se adreseze cuiva apelând la un nume mai lung de o silabă. Iar Trevize începea cumva să se obișnuiască.

— Am luat hotărârea, răspunse. Am făcut din Gaia prototipul viitorului.

— Și n-ai greșit, sublinie Dom, așezat pe un scaun și privind-l cu seriozitate, cu ochii lui bătrâni, afundați în orbite, pe bărbatul de pe Fundație care stătea în picioare.

— Asta e părerea ta, ripostă intransigent Trevize.

— Eu/noi/Gaia știm că n-a fost o greșeală. Pentru noi însemni atât de mult tocmai pentru că poți lua decizia corectă

Respect pormind de la informații incomplete. Și ai ales Gaia! Ai respins atât anarhia dintr-un Imperiu Galactic bazat pe tehnologia Primei Fundații, cât și pe cea dintr-unul bazat pe mentalica din A Doua Fundație. Ți-ai dat seama că niciuna dintre aceste variante nu înseamnă stabilitate pe termen lung. Prin urmare, ai ales Gaia.

— Da. Întocmai! Am ales Gaia, un superorganism; o întreagă planetă pe care toată lumea are în comun o singură minte și o singură personalitate, așa că ați inventat prenumele „eu/noi/Gaia” ca să exprimați inexprimabilul.

Nervos, Trevize măsoara camera cu pasul.

— Și asta va fi, în cele din urmă, Galaxia, un super-superorganism care va îngloba tot ce mișună în Calea Lactee.

Se opri și se întoarse spre Dom, aproape cu brutalitate.

— Simt că am dreptate, adăugă, la fel cum simțiți și voi, numai că voi vă doriți o astfel de Galaxie, așa că hotărârea mea vă dă satisfacție. Însă în mine există totuși ceva care *nu vrea* un asemenea viitor. De aceea nu sunt mulțumit să accept cu ușurință că decizia mea e corectă. Vreau să știu *de ce* am luat-o, vreau s-o cântăresc, să-i judec corectitudinea înainte de a mă declara mulțumit. Simpla impresie că e corectă nu-mi este de ajuns. Cum pot să fiu *sigur* că am dreptate? Conform cărui criteriu e dreptatea de partea mea?

— Eu/noi/Gaia nu știm ce te-a condus la decizia corectă. Dar, odată ce ai ajuns la ea, e chiar atât de important să știm *cum?*

— Vorbești în numele întregii planete, nu? În numele conștiinței colective, pe care o împarți cu fiecare strop de rouă, cu fiecare pietricică, ba chiar și cu nucleul lichid al planetei?

— Da, și în locul meu ar putea vorbi orice altă componentă a planetei în care conștiința colectivă se manifestă cu o intensitate suficientă.

Respect pentru — Iar toată această conștiință comună se simte satisfăcută când mă folosește drept cutie neagră? Și, atâta vreme cât funcționează cutia, mecanismul din interiorul ei n-are nicio importanță? E o perspectivă care nu mi se potrivește. Nu-mi place să fiu cutie neagră. Vreau să știu ce este înăuntru, cum și de ce am ales Gaia și Galaxia ca viitor al omenirii, ca să mă pot liniști, ca să mă simt împăcat.

— De ce nu-ți place decizia pe care ai luat-o, de ce te îndoiești de corectitudinea ei?

Trevize trase aer adânc în piept și răspunse răspicat, cu voce gravă:

— Pentru că nu vreau să fiu inclus într-un superorganism. Nu vreau să fiu o componentă neesențială care poate fi eliminată dacă superorganismul consideră că e spre binele întregului.

Dom îl privi dus pe gânduri:

— Atunci vrei să-ți schimbi hotărârea, Trev? Știi că se poate.

— Îmi doresc din toată inima s-o schimb, dar nu pot s-o fac pur și simplu fiindcă nu-mi place. Ca să mă răzgândesc sau nu, trebuie să *știi* sigur dacă hotărârea mea e sau nu greșită. Nu e de ajuns să *simt* că este corectă.

— Dacă *simți* că ai dreptate, atunci ai într-adevăr dreptate.

Mereu aceeași voce tăragănată, blândă, care, prin contrast cu propriul său zbugium interior, avea darul să-l înverșuneze pe Trevize.

Își întrerupse pendularea fără soluție dintre a simți și a ști și spuse, aproape în șoaptă:

— Trebuie să găsesc Pământul.

— Pentru că are, cumva, de-a face cu setea ta mistuitoare de cunoaștere a adevărului?

— Pentru că e o altă problemă de care nu mai suport să mă las măcinat și *simt* că între cele două există o legătură. Nu mă considerați voi o cutie neagră? *Simt* că legătura

Respect peisistă. Nu vă este de-ajuns să acceptați că e vorba de o realitate?

— Poate că da, spuse Dom cu seninătate.

— Chiar dacă e-adevărat că au trecut mii de ani – probabil douăzeci de mii – de când Pământul nu se mai numără printre preocupările locuitorilor Galaxiei, cum a fost totuși posibil să ne uităm cu toții planeta de origine?

— Douăzeci de mii de ani înseamnă mai mult timp decât îți dai tu seama. Cât despre începuturile Imperiului, există multe aspecte neelucidate; multe legende sunt cu siguranță ficțiune pură, dar le tot repetăm, pentru că n-avem cu ce le înlocui. Iar Pământul e mai vechi decât Imperiul.

— Dar ne-au rămas cu siguranță documente. Bunul meu prieten Pelorat culege mituri și legende despre Pământul antic; colecționează orice frântură de informație, din orice sursă posibilă. Ține de profesia lui și, mai presus de asta, e pasiunea lui. Dar totul se rezumă la aceste mituri și legende. Nici urmă de arhive, de documente.

— Documente de acum douăzeci de mii de ani? Lucrurile putrezesc, dispar, sunt distruse de incompetenți sau de războaie.

— Ar trebui totuși să existe documente care redau documente, copii, copii ale copiilor și copii ale copiilor copiilor; materiale utile mai recente, nu vechi de douăzeci de mii de ani. Dar au fost eliminate. Biblioteca Galactică de pe Trantor trebuie să fi avut ceva despre Pământ. Astfel de documente sunt menționate în alte scrieri istorice, dar au dispărut din Biblioteca Galactică. Se fac referiri la ele, dar nu găsești niciun citat din ele.

— Nu uita că Trantorul a fost jefuit acum câteva secole.

— Biblioteca a scăpat neatinsă. A apărut-o A Doua Fundație. Și oameni din aceeași A Doua Fundație au constatat, cu foarte puțin timp în urmă, că nu mai există niciun

Respect pentru material referitor la Pământ. Cineva le-a scos din Bibliotecă în mod intenționat și de curând. De ce?

Trevize își întrerupsese mersul nervos prin încăperea și se uită la Dom cu insistență.

— Dacă o să gădesc Pământul, o să descopăr tot ce e posibil s-ascundă...

— Să ascundă?

— Ascunde ceva sau e el ascuns. Simt că, odată ce-o să aflu, o să știu de ce-am ales Gaia și Galaxia, de ce le-am considerat mai presus de individualitate. Presupun că pe urmă o să am și certitudinea, nu doar sentimentul că nu m-am înșelat, iar dacă nu m-am înșelat, adăugă Trevize ridicând neajutorat din umeri, atunci... nu mă pot răzgândi.

— Dacă simți asta, răspunse Dom, și dacă simți că trebuie să cauți Pământul, atunci firește că te vom ajuta pe cât ne stă în puteri. Însă ajutorul nostru are limitele lui. Eu/noi/Gaia nu știm în ce loc din această imensă mulțime a lumilor care alcătuiesc Galaxia se află Pământul.

— Eu trebuie totuși să-l caut. Chiar dacă pulberea nesfârșită a stelelor din Galaxie face ca încercarea mea să pară imposibilă și chiar dacă trebuie s-o duc la împlinire de unul singur.

2.

Pe Gaia, Trevize se afla în mijlocul unei lumi domestice. Temperatura era, ca întotdeauna, plăcută, ca și adierea vântului, răcoroasă, niciodată rece. Norii se lăsau purtați de suflarea lui, ajungând din când în când în dreptul soarelui și, dacă într-un loc sau altul se împușcau prea mult vaporii de apă din aer, ploaia nu întârzie să restabilească echilibrul.

Copacii creșteau la distanțe egale unii de alții, ca într-o livadă și asta se întâmpla, fără nicio îndoială, pe întreaga planetă. Diversitatea speciilor asigura un echilibru ecologic

Respect perfect, plantele și animalele de pe uscat și din apă nu erau nici prea multe, nici prea puține, și numărul lor creștea sau scădea, oscilând lent în jurul valorii ideale... așa cum se întâmpla și cu numărul oamenilor.

Dintre toate obiectele aflate în raza vizuală a lui Trevize, singurul aflat în dezacord cu întregul tablou era nava lui, *Steaua Îndepărtată*.

Câțiva locuitori ai Gaiei o curățaseră și o puseseră la punct în toate privințele. Îi refăcuseră proviziile de mâncare și de băutură, recondiționaseră sau înlocuiseră mobilierul și se convinseseră că toate componentele mecanice funcționau ireproșabil. Trevize verificase personal și cu mare grijă computerul.

Realimentarea cu combustibil nu era necesară, fiindcă primise una dintre puținele nave gravifice ale Fundației, puse în mișcare de energia câmpului gravitațional galactic, care putea asigura, fără ca micșorarea intensității sale să poată fi sesizată de vreun aparat de măsură, propulsarea tuturor florelor omenirii de-a lungul tuturor eonilor existenței acesteia.

Cu trei luni în urmă, Trevize era consilier pe Terminus. Cu alte cuvinte, era membru al corpului legislativ al Fundației și, *ex officio*, demnitar de rang considerat înalt în întreaga Galaxie. Oare nu trecuseră decât trei luni? Avea impresia că se scurseseră jumătate din cei treizeci și doi de ani ai vieții sale de când încă își mai ocupa postul și singurele lui griji erau validitatea mărețului Plan Seldon și corectitudinea antecalculării ascensiunii line a Fundației de la sat planetar la măreția galactică.

Totuși, într-un anumit fel, nu se schimbase nimic. *Continua* să fie consilier. Își păstrase statutul și privilegiile, numai că nu se aștepta să se reîntoarcă vreodată pe Terminus ca să le revendice. Nu și-ar mai fi găsit locul în imensul haos care era Fundația, așa cum nu și-l găsea nici în mica

Respect p... lume ordonată care era Gaia. Nicăieri nu mai avea impresia că se află acasă, se simțea orfan pretutindeni.

Își încleștă fălcile și-și trecu furios degetele prin părul negru. Înainte de a-și permite să piardă timpul plângându-și de milă, trebuia să găsească Pământul. Dacă-i supraviețuia căutării, îi rămânea timp destul ca să plângă pe un scaun. Și poate atunci dintr-un motiv întemeiat.

Se hotărî să privească totul cu detașare și se duse cu gândul înapoi...

Cu trei luni în urmă, părăsise Terminusul împreună cu Janov Pelorat, un istoric strălucit, dar un om altminteri naiv, îmboldit de propriul entuziasm să redescopere de mult uitatul Pământ. Trevize îl însoțise, folosindu-se de visul lui ca să-și ascundă adevăratul țel. Nu găsiseră Pământul, dar descoperiseră Gaia, iar Trevize se văzuse silit să ia o hotărâre fatidică.

Și acum se întorsese *el însuși* cu o sută optzeci de grade – căuta *el* Pământul.

Și Pelorat dăduse peste ceva la care nu se așteptase. O găsisese pe bruneta Bliss, fata cu ochi negri, care era Gaia așa cum era și Dom... și oricare grăunte de nisip sau fir de iarbă. Cu strania pasiune care te poate cuprinde în amurgul vârstei medii, istoricul se îndrăgostise de o femeie de mai bine de două ori mai tânără decât el, bizar de mulțumită de această întorsătură a lucrurilor.

Da, bizar, însă Pelorat era cu siguranță fericit, iar Trevize se gândea, cu resemnare, că fiecare trebuie să-și găsească fericirea în stilul său. Ținea de esența individualității, a individualității în curs de abolire (de-a lungul timpului) în toată Galaxia, fiindcă așa hotărâse el, Trevize.

Suferința reîncepu. Decizia pe care o luase, pe care fusese nevoit s-o ia, continua să-l tortureze clipă de clipă și era...

— Golan!

Respect pentru Vocea năvăliți în gândurile lui și el își întoarse privirea în direcția soarelui, clipind.

— Ah, Janov, spuse apoi, cu entuziasm – cu un entuziasm exagerat, ca nu cumva să-i ghicească Pelorat gândurile. Și reuși să adauge jovial: Văd c-ai izbutit să te smulgi de lângă Bliss.

Pelorat dădu din cap. Adierea ușoară îi ciufulea părul alb, mățâsos, iar fața lui, la fel de prelungă ca întotdeauna, își păstra solemnitatea bine cunoscută.

— De fapt, băiatule, ea mi-a sugerat să te caut... ca să discutăm despre... despre ceea ce vreau să discutăm. Aș fi venit, firește, și din proprie inițiativă, numai că ea gândește, pare-se, mai repede decât mine.

— În regulă, Janov, zâmbi Trevize. Deduc că ai venit să-țiiei rămas-bun.

— Ei, nu, nu chiar. De fapt, nicidecum. Golan, când am plecat amândoi de pe Terminus, aveam de gând să descopăr Pământul. Acestui scop i-am dedicat efectiv întreaga mea viață de adult.

— Iar eu am să preiau misiunea ta, Janov. Acum îmi aparține.

— Da, dar îmi aparține și mie; încă mai e misiunea mea.

— Dar...

Trevize își roti un braț schițând un gest vag, care cuprindea lumea din jurul lor.

— Vreau să merg cu tine, îl anunță Pelorat pe nerăsuflăte. Trevize simți cum îl copleșea uimirea.

— Janov, nu cred că vorbești serios. Acum o ai pe Gaia.

— Am să mă-ntorc cândva pe Gaia, dar nu te pot lăsa să pleci singur.

— Ba poți, cu siguranță. Sunt în stare să-mi port de grijă.

— Nu vreau să te jignesc, Golan, dar n-ai o cultură destul de bogată. Eu sunt cel care cunoaște miturile și legendele. Te pot călăuzi.